

РЪДИАРД КИПЛИНГ
ЧОВЕКЪТ, КОЙТО ИСКАШЕ
ДА СТАНЕ ЦАР

Превод от английски: Надежда Розова, 2017

chitanka.info

*Брат на принц и другар на просяк, ако се
окаже достоен.*

Законът^[1], на който се позовават, постановява кодекс за достойно житейско поведение, който трудно се спазва. Другарувал съм с не един сиромаш при обстоятелства, които не са позволявали на нито един от двамата ни да установи дали другият е почтен човек. Още не съм станал брат на принц, макар че веднъж почти се сродих с човек, който би могъл да бъде истински цар и комуто бяха обещали царската армия, съдилищата, приходите на хазната и политическите решения, всичко. Днес обаче сериозно се опасявам, че моят цар е мъртъв и че ако искам корона, трябва да отида сам да си я подсигурия.

Вечерта започна във влак на път за Маху^[2] от Аджмер^[3]. В бюджета имаше дефицит, който налагаше да пътувам не във втора класа, която е наполовина по-евтина от първа, а в междинна класа, която е наистина ужасна. Там седалките са пейки и пътниците или също са междинни, което ще рече евразийци^[4], тоест местни, което за дълго нощно пътуване е крайно неприятно, или са скитащи безделници, което е забавно, макар и пианско преживяване. Пътниците от междинната класа не посещават вагон-ресторанта. Те си носят храна в бохчи и канчета, купуват си сладкиши от местните продавачи и пият вода край пътя. Затова в горещините ги вадят от вагоните мъртви, а иначе целогодишно се ползват с презрение.

Моето купе се случи празно, докато стигнем в Назирабад^[5], където влезе грамаден господин по риза и съгласно обичая на пътниците от междинната класа ме заговори. Оказа се скиталец и пътешественик като мен, но с изграден вкус към уискито. Разказа ми за нещата, които е виждал и правил, за отдалечените краища на империята, в които е прониквал, и за приключенията, в които е рискувал живота си в замяна на няколкодневна прехрана.

— Ако Индия беше пълна с хора като мен и теб, които също като враните не знаят как ще се прехранват утре, нямаше да носи седемдесет милиона приходи, а седемдесет милиарда — каза той и

като погледнах към устата и брадичката му, бях склонен да се съглася с него.

Заговорихме се за политика — както я вижда един бродяга, откъм по-грубоватата и незагладена страна — обсъдихме и пощенските услуги, защото приятелят ми искаше да изпрати телеграма от следващата гара до Аджмер, където е отклонението от линията между Бомбай и Маху, когато човек пътува на запад. Новият ми познат нямаше почти никакви пари освен осемте анни^[6], които му трябваха за вечеря, аз пък няхах изобщо никакви пари заради вече споменатите затруднения с бюджета. Нещо повече, пътувах за един пущинак, където, макар че щях да възстановя връзката си с държавната хазна, нямаше телеграф. Затова не бях в състояние да му помогна.

— Трябва да заплашим някой началник-гара и да го принудим да изпрати телеграма на минутата — каза приятелят ми, — но това означава аз и ти да се ангажираме, а напоследък съм доста зает. Не спомена ли, че след няколко дни ще пътуваш обратно по тази линия?

— След десет дни — уточних.

— Не може ли да ги направиш осем? — попита той. — Въпросът не търпи отлагане.

— Мога да изпратя телеграмата ти след десет дни, ако това те устройва — отговорих.

— Сега, като се замисля, не мога да имам доверие, че телеграмата ще стигне до моя човек. Той заминава от Делхи за Бомбай на двайсет и трети. Следователно ще мине през Аджмер някъде през нощта на двайсет и трети.

— Но аз отивам в индийската пустиня — обясних.

— Много хубаво — рече той. — Ще се прехвърлиш на друг влак на жп възела в Марвар, за да преминеш на територията на Джодхпур, няма друг начин, — а той ще премине през Марвар в ранните сутрешни часове на двайсет и четвърти с пощенския влак от Бомбай. Можеш ли да си на жп възела в Марвар по това време? Няма да ти представлява трудност, защото знам, че в тези централни индийски щати може да се поспечели нещичко, колкото и да ми се правиш на кореспондент на „Бекудсман“.

— Друг път опитвал ли си този номер? — попитах.

— Многократно, обаче обикновено те надушват и те съпровождат до границата, преди да успееш да ги наръгаш с ножа си.

Но да ти кажа за моя приятел. На всяка цена трябва да го осведомя какво ми се е случило, иначе няма да знае накъде съм се запътил. Би било страшно любезно от твоя страна, ако се върнеш от Централна Индия навреме, за да го завариш в Марвар и да му кажеш: „Той замина на юг за една седмица“. Приятелят ми ще разбере какво имам предвид. Той е едър мъж с рижа брада и е много видна личност. Ще го завариш да спи като джентълмен, заобиколен от целия си багаж в купе втора класа. Обаче не се бой. Дръпни прозореца и кажи: „Той замина на юг за една седмица“, и приятелят ми ще загрее. Трябва само да съкратиш престоя си по онези места с два дни. Моля те като непознат, който пътува на запад — натърти той.

— А ти откъде идваш? — попитах.

— От изток. Надявам се да предадеш съобщението ми добросъвестно в името на моята и на твоята майка^[7].

Англичаните обикновено не се разнежват, когато някой спомене майките им, но по определени причини, които ще станат напълно очевидни, прецених за уместно да се съглася.

— Въпросът не е маловажен, затова те моля да го направиш — каза той, — и знам, че мога да разчитам на теб. Второкласен вагон на жп взела в Марвар, риж мъж, който спи вътре. Няма как да забравиш. Слизам на следващата гара и трябва да остана там, докато той пристигне или ми изпрати каквото искам.

— Ще му предам съобщението, ако го засека — отвърнах, — и в името на твоята и на моята майка ето ти един съвет. Точно сега не се опитвай да кръстосваш централните индийски щати като кореспондент на „Бекудсман“. Там ще има истински журналист и може да си навлечеш неприятности.

— Благодаря — отвърна той простичко, — а кога си заминава въпросният негодник? Не мога да гладувам, защото той ми мъти водата. Искаше ми се да хвана натясно раджата на Дегумбер относно вдовицата на баща му и да го постресна.

— Какво е направил с вдовицата на баща си? — попитах.

— Напълнил я с червен пипер и я натупал с чехъл до смърт, повесена от една греда. Сам го открих и съм единственият човек, който би се осмелил да влезе в щата и да поиска пари, за да си затваря устата. Сигурно ще се опитат да ме отровят, както направиха в

Чортумна, когато отидох да крада там. Обаче ти нали ще предадеш съобщението ми на човека в Марвар?

Той слезе на малка крайпътна гара, а аз се замислих. Неведнъж бях чувал как някакви особи се представят за кореспонденти на вестници и посредством заплахи за разобличаване източват парите на малки местни щати, но за пръв път срещях такъв. Тези хора водеха труден живот и най-често умираха внезапно. Местните щати изпитват разумен ужас от английските вестници, способни да изложат на показ специфичните им управленски методи, и се стараят да поят кореспондентите с шампанско или да ги шашардисват с бързи кабриолети, теглени от четири коня. Не разбират, че никой не дава пет пари за вътрешното управление на местните щати, стига потисничеството и престъпността да бъдат поддържани в прилични граници, а владетелят да не е упоен, пиян или покойник от началото до края на годината. Местните щати са предназначени да предлагат живописен пейзаж, тигри и невероятни истории. Това са злокобни места, изпълнени с невъобразима жестокост, които, от една страна, се докосват до железниците и телеграфа, а от друга — до времето на Харун ал Рашид. След като слязох от влака, си имах вземане-даване с царете на джебчиите и за осем дни животът ми претърпя много промени. Понякога се обличах официално и съпровождах принцове и политически чиновници^[8], пиех от кристални чаши и се хранех от сребърни съдове. Понякога лежах на земята и поглъщах каквото докопам на чиния от плоска питка, пиех чешмяна вода и спях под една завивка със слугата си. И това в рамките на един ден.

След това се отправих към великата индийска пустиня на уречената дата, както бях обещал, и нощният пощенски влак ме стовари на жп възела в Марвар, откъдето има смешна малка жп линия до Джодхпур, безгрижно управлявана от местни служители. Влакът „Бомбай Мейл“ от Делхи спира за кратко в Марвар. Пристигна заедно с мен и имах време само колкото бързичко да отида на неговия перон и да тръгна покрай вагоните. Имаше само един вагон втора класа. Смъкнах прозореца и видях огненочервена брада, наполовина под пътническо одеяло. Това беше моят човек и спеше дълбоко, затова го смушках леко в ребрата. Той се събуди, сумтейки, и аз видях лицето му на светлината от лампите. Широко лъскаво лице.

— Пак ли билетите? — попита.

— Не. Трябва да ви предам, че той замина на юг за една седмица. Замина на юг за една седмица!

Влакът потегли. Рижият потърка очи.

— Заминал на юг за една седмица — повтори той. — Безсрамник, както винаги. Поръча ли да ви дам нещо? Защото няма да го направя.

— Не поръча — отговорих, отдръпнах се от влака и проследих с поглед как червените светлини се стопяват в мрака. Беше ужасно студено заради вятъра откъм пустинята. Качих се на своя влак — този път не във вагона на междинната класа — и заспах.

Ако мъжът с рижата брада ми беше дал една рупия, щях да я запазя като спомен за този доста странен случай. Обаче единствената ми награда беше съзнанието, че съм изпълнил дълга си.

По-късно си помислих, че двама господата като моите познайници не ги чака нищо хубаво, ако общуват с кореспонденти на вестници и се представят за тях, и че ако „заседнат“ в някой от малките неуредни щати в Централния Индия или в Южна Раджпутана, току-виж се натъкнали на сериозни затруднения. Затова си направих труда да ги опиша толкова точно, колкото ми позволяваше паметта, пред хората, заинтересувани от тяхното депортиране. И успех, както узнах впоследствие, защото ги бяха върнали от границата с Дегумбер.

След това станах порядъчен човек и се върнах на работното си място, където нямаше царе и не се случваше нищо друго освен ежедневното правене на вестник. Редакцията на един вестник, изглежда, привлича всякакви хора във вреда на дисциплината. Идват представителки на женските мисии и настояват редакторът тутакси да зареже всичките си задължения и да отрази как християнките раздават награди в бедняшките къщи на абсолютно недостъпно село. Полковници, които са прескочени за повишение, седат и нахвърлят поредица от десет, дванайсет или двайсет и четири уводни статии по темата „старшинство или избор“. Мисионери настояват да узнаят защо не могат да се отърват от редовния тормоз и под специалното покровителство на редакторското „ние“ ругаят свои събратя мисионери. Изпаднали в нужда театрални трупи се тълпят да обясняват, че не могат да плащат за рекламните си, но когато се върнат от Нова Зеландия или от Таити, ще си платят с лихвите. Изобретатели на механични вентилатори, муфи за карети и нечупливи мечове и

полуоски се отбиват в редакцията с техническите данни в джоба си и с часове свободно време. Чаени компании идват и чертаят рекламните си проспекти с фирмените си писалки. Секретарки на бални комитети гласовито настояват за по-пълно отразяване на заключителния танц. Чудати дами прошумоляват вътре с полите си и заявяват: „Искам веднага да ми отпечатате сто дамски визитки, моля“, което явно смятат за част от задълженията на главния редактор. И всеки безпътен грубиян, който някога е стъпвал на Гранд Трънк Роуд^[9], решава да си потърси работа като коректор. През цялото време телефонът звъни като луд, царе биват убивани на континента, империи заявяват „Вие сте нещо друго“, господин Гладстон сипе огън и жупел върху британските доминиони, а чернокожите момчета, които отнасят материалите до печатницата, жужат като изморени пчелички копи чахие (трябва ми статия), а по-голямата част от броя е празна като щита на Мордред^[10].

Това обаче е забавната част на годината. Има други шест месеца, когато никой не идва и термометърът пълзи нагоре сантиметър по сантиметър, редакцията е затъмнена, колкото да остане светлина за четене, печатарските преси са нажежени до червено, а репортерите отразяват единствено развлеченията по планинските станции или пишат некролози. Тогава телефонът се превръща в звънящ ужас, защото оповестява внезапната кончина на мъже и жени, които си познавал отблизо, жегата те покрива с обрив като дреха, ти сядаш и пишеш: „Забелязва се леко увеличаване на заболяванията в района на Кхуда Джанта Кхан^[11]. Проблемът е спорадичен и благодарение на енергичните действия на местните власти вече е почти овладян. С дълбоко прискърбие обаче съобщаваме за смъртта на... и т.н.“.

А сетне наистина избухва епидемия и колкото по-слабо е отразена във вестника, толкова по-спокойни са абонатите. И империите, и царете продължават егоистичните си развлечения; както и преди главният смята, че ежедневникът трябва да излиза веднъж на двайсет и четири часа, а всички хора по планинските станции, отдадени на развлечения, си казват: „Мили боже! Не може ли вестникът да е по-лъскав? Сигурен съм, че тук, горе, се случват много неща!“.

Това е тъмната половина на луната и както гласят рекламите, „трябва да го преживееш, за да го оцениш“.

Точно през този сезон, забележително неприятен, вестникът се зае с последния брой за седмицата в събота вечерта, по-точно в неделя сутринта, по маниера на лондонски вестник. Беше много удобно, защото веднага след приключването на броя ранното утро смъква температурата от трийсет и пет на почти два̀сет и девет градуса за около половин час и на тази прохлада — изобщо нямате представа колко прохладно е на тревата на два̀сет и девет градуса, ако не сте се молили Богу за това! — един много изтощен човек може да заспи, докато жегата не го събуди.

Една съботна нощ имах приятното задължение сам да приключа броя. Очакваше се в другия край на света някой цар, придворен, куртизанка или цяла общност да умре или да получи нова конституция, или да направи нещо важно, затова броят щеше да бъде приключен в последния момент в очакване да пристигне телеграмата. Нощта беше черна като катран, задушна, колкото може да бъде една юнска нощ, и горещият западен вятър лу виеше сред сухите като прахан дървета и заблуждаваше, че дъждът го следва по петите. От време на време гореща капка тупваше в прахта като жаба, но всички в нашия изтощен свят знаеха, че това е само преструвка. В печатницата беше мъничко по-прохладно, отколкото в редакцията, затова седях там, докато пресата тракаше и щракаше, козодоите бухаха на прозорците, а полуголите словослагатели триеха потта от челото си и се провикваха за вода. Новината, която очаквахме, нямаше да се случи, макар че вятърът утихна, и последната дума беше набрана, а цялото земно кълбо застина в задушливата топлина с пръст върху устните в очакване на събитието. Дремех и се чудех дали телеграфът наистина е божи дар и дали този умиращ човек или измъчен народ си дава сметка какво неудобство ми причинява забавянето. Освен зноя и притеснението нямаше друга конкретна причина да съм толкова напрегнат, но когато стрелката на часовника се доближи до три часа и машините завъртяха маховиците си два-три пъти пробно, преди да наредя да започнат да печатат, бях в състояние да се разкрещя.

След това бученето и тракането на зъбните колела раздразтишината на малки късчета. Надигнах се да си тръгна, но пред мен се изпречиха двама мъже в бели дрехи.

— Той е! — каза първият.

— И още как — отвърна вторият.

Двамата се изхилиха почти толкова силно, колкото бучеше машината, и изтриха чело.

— Забелязахме, че свети — спяхме в канавката отсреща на хладно, — и викам на приятелчето: редакцията е отворена. Я да отидем да си поговорим с оня, дето ни прогони от Дегумбер — каза по-дребният от двамата. Той беше човекът, с когото се бях запознал във влака от Маху, а приятелят му беше рижият от жп възела Марвар. Няма как да сбъркаш веждите на единия и брадата на другия.

Никак не ми стана приятно, защото ми се спеше, не ми се говореше със скитници.

— Какво искате? — попитах.

— Да си поговорим с теб половин час на хладно и удобно в редакцията — каза рижият. — Бихме желали и да пийнем нещо — сползомението още не тече, Пийчи, няма нужда да проверяваш, — но всъщност искаме съвет. Не пари. Ще те помолим за услуга, защото ти ни навреди в Дегумбер.

Поведох ги от печатницата към редакцията с карти по стените, а рижият потърка ръце.

— Това е друга работа — отбеляза. — Точно тук трябваше да дойдем. А сега позволи да представя брат Пийчи Карнахан, това е той, и брат Даниъл Дравът, това съм аз. Колкото по-малко разкрием за професията си, толкова по-добре, защото сме били какво ли не. Войници, моряци, композитори, фотографи, коректори, улични проповедници и кореспонденти на „Бакудсман“, когато преценявахме, че вестникът се нуждае от нас. Карнахан е трезвеник, аз също. Само ни погледни и ще се увериш, без да питаш. Ще вземем по една от твоите пури, а ти ни гледай как ги палим.

Наблюдавах проверката. Мъжете бяха напълно трезвени, затова им дадох по една възтопла бира.

— Брависимо! — възкликна Карнахан с веждите и изтри пяната от мустаците си. — Сега ме остави аз да говоря, Дан. Обиколили сме цяла Индия, предимно пеша. Работили сме като техници на парни котли, машинисти, дребни предприемачи и какво ли не, но вече решихме, че Индия не е достатъчно голяма за хора като нас.

Със сигурност бяха твърде големи за редакцията. Брадата на Дравът сякаш изпълваше половината помещение, а раменете на

Карнахан — другата половина, докато двамата седяха на голямата маса. Карнахан продължи:

— Страната не е разработена и наполовина, защото управляващите не ти дават нищо да пипнеш. През цялото време блажено управляват, а човек не може да хване лопата, да разкърти скала, да потърси петрол или каквото и да е от този сорт, без ония горе да кажат: „Зарежи тази работа и ни остави да управляваме“. Затова вдигаме ръце, да става каквото ще, и заминаваме на друго място, където не те избутват отвсякъде и където можеш да си стъпиш на краката. Ние не сме незначителни хорица, не се боим от нищо освен от алкохола и сме подписали сползомение по въпроса. Така че ще ставаме царе.

— Царе на лично основание — изломоти Дравът.

— Ама, разбира се — рекох. — Били сте път на слънце, нощта е много гореща, я по-добре преспете с тази мисъл и елате утре.

— Нито сме пияни, нито сме слънчасали — заяви Дравът. — От половин година преспиваме с идеята, консултирахме се с книги и с атласи и решихме, че на света е останало едно-единствено място, което двама силни мъже могат да превърнат в своя Сарауак^[12]. Казва се Кафиристан^[13]. Според мен се намира в горния десен ъгъл на Афганистан, на не повече от триста мили от Пешавар. Там имат трийсет и два езически идола, а ние ще станем трийсет и третият. Страната е планинска, а жените в онзи край са много хубави.

— Но това е забранено според сползомението — възрази Карнахан. — Никакви жени, никакъв алкохол, Даниъл.

— Само толкова ни е известно, макар че никой не е ходил там, пък и се сражават, обаче където се сражават, всеки, който умее да обучава войници, винаги може да стане цар. Ще заминем в онези места и ще попитаме тамошния владетел: „Искаш ли да покориш враговете си?“. После ще му покажем как да обучава войници, защото това го умеем по-добре от всичко друго. След това ще катурнем този цар, ще завземем престола и ще положим началото на династия.

— Ще ви накълцат на парчета, преди да сте се отдалечили дори на петдесет мили от границата — отбелязах. — За да стигнете дотам, трябва да прекосите Афганистан — грамада от планини, върхове и ледници, където нито един англичанин не е стъпвал. Хората са зверове и дори да се доберете до тях, нищо няма да постигнете.

— Вероятно — съгласи се Карнахан. — Колкото по-луди ти изглеждаме, толкова по-добре. Дойдохме при теб, защото искаме да се осведомим за тази страна, да прочетем книга за нея и да ни покажеш карти. Искаме да ни убедиш, че сме глупаци, и да ни покажеш книгите си — извърна се той към библиотеката.

— Ама вие сериозно ли? — попитах.

— Донякъде — мило отговори Дравът. — Най-голямата карта, която имаш, дори ако на мястото на Кафиристан няма нищо, и всякакви книги, които са ти подръка. Умеем да четем, макар да не сме особено образовани.

Извадих голямата карта на Индия в мащаб трийсет и две мили за инч и две по-малки гранични карти, смъкнах тома И–К на „Енциклопедия Британика“ и мъжете ги разгледаха.

— Ето виж! — възкликна Дравът, боднал палец на картата. — Нагоре до Джагдалак^[14], Пийчи, а аз знам пътя. Бяхме там с армията на Робъртс. От Джагдалак трябва да се отправим надясно през областта Лагман^[15]. После поемаме през планините — над четири хиляди и двеста метра, сигурно ще е студено, но на картата не изглежда много далеч.

Подадох му Уд относно „Изворите на Оксус“^[16]. Карнахан беше погълнат от енциклопедията.

— Голяма мешавица — замислено отбеляза Дравът. — Пък и няма да ни помогне да научим названията на племената им. Колкото повече племена, толкова повече ще се сражават и толкова по-добре за нас. От Джагдалак до Ашанг^[17]. Хмм!

— Но цялата информация за страната е ужасно оскъдна и неточна — възразих. — Всъщност никой нищо не знае. Ето ви папката на Обединения царски институт^[18]. Прочетете какво пише Белю^[19].

— Майната му на Белю! — изруга Карнахан. — Да, те са проклети езичници, обаче в тази книга тук пише, че се родят с нас, англичаните^[20].

Пушех, докато те двамата разглеждаха Равърти^[21], Уд, картите и енциклопедията.

— Няма смисъл да ни чакаш — учтиво предложи Дравът. — Вече приближава четири. Ще си тръгнем преди шест, ако искаш да поспиш, и няма да откраднем нито един вестник. Не будувай заради

нас. Ние сме двама безобидни луди, които ще се сбогуват с теб, ако дойдеш утре вечер в сарая^[22].

— Вие сте двама глупаци — отговорих. — Ще ви върнат от границата или ще ви накълцат в мига, в който стъпите в Афганистан. Искате ли пари или препоръка за граничните области? Мога да ви помогна да си намерите работа следващата седмица.

— Благодаря, но следващата седмица здравата ще сме запретнали ръкави — каза Дравът. — Да си цар, не е толкова лесно, колкото изглежда. Когато си подредим царството, ще ти съобщим и можеш да дойдеш да ни помагаш да го управляваме.

— Двама луди ще напишат ли такъв договор? — попита Карнахан със сдържана гордост и ми показва мръсен половин лист хартия на редове, на която пишеше следното — преписах го веднага, защото беше истински куриоз:

Това е споразумение между мен и теб пред Бога.
Амин и т.н.

(Първо) Че ти и аз ще осъществим заедно това, а именно да бъдем царе на Кафиристан.

(Второ) Че докато се урежда този въпрос, ти и аз няма да докосваме алкохол или жена, черна, бяла или кафява, за да не се забъркваме с тези две опасни неща.

(Трето) Че ще имаме достойно и благоразумно поведение и ако някой от нас загази, другият ще остане до него.

Подписано от мен и от теб на този и този ден.

Пийчи Талиафери Карнахан
Даниъл Дравът
Свободни джентълмени

— Няма нужда от последния член^[23] — отбеляза Карнахан и се изчерви скромно, — но е обичайна практика. Знаеш какви са безделниците — защото ние сме безделници, Дан, докато не напуснем Индия — така че бихме ли подписали подобно сползомение, ако

намеренията ни не бяха сериозни? Лишаваме се от двете неща, заради които си струва да се живее.

— Няма да живеете още дълго, ако наистина опитате да осъществите този идиотски замисъл. Гледайте да не подпалите редакцията и да сте изчезнали преди девет.

Оставих ги да разглеждат картите и да си водят бележки на гърба на „сползоменieto“.

— И да дойдеш утре в сарая — гласяха думите им на раздяла.

Сараят Кумхарсен е голяма квадратна човешка клоака, където товарят и разтоварват керваните от камили и коне от север. Тук можеш да се натъкнеш на хора от всички централноазиатски и от повечето индийски народности. Балх и Бухара се срещат на това място с Бомбай и Бенгал и се опитват да се прекарат взаимно. В сарая можеш да купиш понита, тюркоази, персийски котки, дисаги, овце с пухкави опашки и мускус и да се сдобиеш с много чудати дреболии за нищожна сума. Следобед наминах оттам, за да проверя дали приятелите ми възнамеряват да удържат на думата си, или ме бяха излъгали, че ще пийнем по нещо.

Жрец, издокаран с дрипава дреха, окичена с панделки, се приближи към мен, мрачно въртейки детски хартиен пумпал. Следваше го слугата му, нарамил кош с глинени играчки. Дватама товареха две камили, а обитателите на сарая ги наблюдаваха с шумен смях.

— Жрецът е луд — обясни ми търговец на коне. — Заминава за Кабул да продава играчки на емира. Или ще получи почетна титла, или ще му отрежат главата. Пристигна днес сутринта и оттогава се държи откачено.

— Бог закриля безумците — заекна един узбек с пълни бузи на развален хинди. — Те предсказват бъдещето.

— А можеха ли да предскажат, че керванът ми ще бъде насечен от шинвари^[24] точно пред прохода! — изръмжа един юсуфзаи^[25], представител на търговско сдружение от Раджпутана^[26], чиято стока престъпно преминала в ръцете на други обирджии оттатък границата и чиито злочестия бяха станали обект на присмех на пазара. — Здравей, жрецо, откъде идваш и накъде отиваш?

— Идвам от Роум — провикна се жрецът и размаха пумпала, — от Роум, довях ме през морето дъхът на стотина дяволи! О, крадци,

обирджии и лъжци, пир кхан^[27] благославя прасетата, кучетата и клетвопрестъпниците! Кой ще отведе закриляните от бог на север, за да продават амулети, каквито емирът още не е виждал? Камилите няма да се плашат, синовете няма да се разболяват, а съпругите ще остават верни, докато отсъстват мъжете, които ми дадат място в своя керван. Кой ще ми помогне да подмамня царя на Русия със златен чехъл със сребърен ток? Пир кхан ще закриля неговите начинания. — Мъжът разтвори полите на широката си дълга дреха и се завъртя между редиците вързани коне.

— След двайсет дни тръгва керван от Пешавар към Кабул, хузрут^[28] — каза търговецът юсуфзаи. — Моите камили отиват натам. Ела с нас да ни донесеш късмет.

— Сегичка тръгвам! — провикна се жрецът. — Ще потегля на хвърковатите си камили и само след ден ще пристигна в Пешавар. Ей, Хазар Мир Кхан — подвикна той на слугата си, — изведи камилите, но най-напред аз да се покача на моята. — Метна се на гърба на коленичилото животно, обърна се към мен и изкрещя: — Ела и ти, сахиб, малко по-натам по пътя ще ти продам една муска — амулет, който ще те направи цар на Кафиристан.

И тогава ми просветна, когато последвах двете камили извън сарая чак до пътя и жрецът спря.

— Какво ще кажеш? — попита той на английски. — Карнахан не може да говори по тяхному, затова го направихме мой слуга. Отива му. Неслучайно обикалям страната четиринасет години. Добре ли говоря? Ще се присъединим към някой керван в Пешавар, докато се доберем до Джагдалак, там ще опитаме да заменим камилите с магарета и ще поемем към Кафиристан. Пумпали за емира, боже мой! Пъхни ръка под дисагите и ми кажи какво усещаш.

Напипах приклада на „Мартини“^[29], после на още една и на още една.

— Двайсет — преспокойно поясни Дравът.

— Двайсет и нужните амуниции под пумпалите и глинените кукли.

— Бог да ви е на помощ, ако ви заловят с тези неща! — предупредих ги. — Сред патаните една пушка „Мартини“ струва колкото теглото си в сребро.

— Капитал от петнайсет хиляди рупии — всяка рупия, която успяхме да изпросим, да заемем или да откраднем, е вложена в тези две камили — поясни Дравът. — Няма да ни спипат. Ще минем през Хайберския проход с обикновен керван. Кой ще посегне на беден жрец, дете не е с всичкия си?

— Снабдихте ли се с всичко необходимо? — попитах смаян.

— Още не, но и това ще стане. Дай ни нещо да помним твоята доброта, братко. Вчера ми направи услуга, онзи път в Марвар също. Ще ти дам половината си царство, дете има една дума.

Свалих малък амулет с формата на компас^[30] от каишката на часовника си и го подадох на жреца.

— Довиждане — каза Дравът и предпазливо ми протегна ръка. — Много дни напред няма да се ръкуваме с англичанин. Стисни му ръката, Карнахан — провикна се той, докато втората камила минаваше покрай мен.

Карнахан се наведе и двамата се ръкувахме. После камилите отминаха по прашния път и останах сам. Не открих никакви недостатъци в дегизировката. Сцената в сарая показваше, че за пред местните видът на двамата е убедителен. Поради което бе съвсем вероятно Карнахан и Дравът да успеят да прекосят Афганистан незабелязани. Отвъд обаче ги очакваше смърт, сигурна и ужасна смърт.

Десет дни по-късно мой приятел местен, който ми съобщаваше новините от Пешавар, бе завършил писмото си с думите: „Тук много се смеем с един луд жрец, който си въобразява, че ще продава на Негово Величество емира на Бухара някакви джунджурии и дрънкулки, които представя като могъщи амулети. Мина през Пешавар и се присъедини към втория летен керван за Кабул. Търговците бяха доволни, защото суеверно вярват, че лудият носи късмет“.

Двамата бяха преминали границата. Бих се молил за тях, но през онази нощ истински цар умря в Европа и трябваше да му напиша некролог.

* * *

Кръговратът на света се повтаря отново и отново. Минават лятото и зимата, после отново идват и отново отминават.

Ежедневникът продължаваше да излиза, аз кретах с него и през третото лято се случи напрегната нощ, нощен брой, и напрегнато чакане да получим по телеграфа новина от другия край на света, точно като предния път. Няколко велики личности бяха починали през последните две години, машините тракаха още по-шумно, а дърветата в градината на редакцията бяха станала доста по-високи. И това беше единствената разлика.

Отидох в печатницата и се натъкнах на сцена, каквато вече съм описвал. Нервното напрежение беше по-силно, отколкото две години по-рано, и аз усещах жегата по-мъчително. В три часа се провикнах: „Печатайте!“ и се наканих да си тръгна, когато до стола ми допълзя жалка човешка развалина. Беше превит почти одве, главата му беше хлътнала между раменете, тътрузеше и замяташе крак като мечок. Трудно ще кажеш пълзи ли, върви ли този дрипав и хленчещ сакат човек, който се обърна към мен по име и оповести, че се е върнал.

— Ще ми дадеш ли нещо за пиене? — простена той. — За бога, дай ми да пия.

Върнах се в редакцията, следван от мъжа, който стенеше от болка, и усилих газената лампа.

— Позна ли ме? — изпъшка посетителят, отпусна се тежко на един стол, а после извърна към светлината своето изпито лице, увенчано с чорлава прошарена коса.

Внимателно се вгледах в него. Веднъж вече бях виждал вежди, които се събират над носа в дебела черна лента, обаче за нищо на света не можех да се сетя къде.

— Не те познавам — казах и му подадох уискито. — С какво мога да ти бъда полезен?

Той отпи глътка чист алкохол и потръпна въпреки задушливия зной.

— Върнах се — повтори той — и наистина бях цар на Кафиристан. Двамата с Дравът бяхме короновани царе! В този кабинет скроихме всичко — ти седеше там и ни даде книгите. Аз съм Пийчи, Пийчи Талиаферо Карнахан, а ти си тук още оттогава... Божичко!

Слисах се и си го признах.

— Истина е — каза Карнахан със сух кикот, разтривайки краката си, увити с дрипи. — Като Божията истина. Бяхме царе с корони на

главите — аз и Дравът, клетият Дан... Ох, ох, ох, клетият Дан, който никога не ме слуша, колкото и да го умолявам!

— Изпий уискито и не бързай — поканих го. — Разкажи ми всичко, което си спомняш, от начало до край. Преминали сте границата с камилите си, Дравът беше дегизиран като луд жрец, а ти — като неговия слуга. Помниш ли?

— Не съм луд, обаче скоро ще стана. Разбира се, че помня. Гледай ме, иначе думите ми може да се разпилеят. Гледай ме в очите и не казвай нищо.

Приведох се напред и се възрях в лицето му с нетрепващ поглед. Той отпусна едната си ръка върху масата и аз я стиснах за китката. Беше извита като птичи крак и от обратната страна видях грапав червен белег с формата на ромб.

— Не, не гледай там, гледай мен — настоя Карнахан. — Ще стигнем и до белега, но за бога, не ме разсейвай. С Дравът останахме с този керван и въртяхме всякакви номера, за да размиваме спътниците си. Дравът ни веселеше вечер, докато хората си приготвяха вечеря... Приготвяха си вечеря и после какво правеха? Палеха малки огньове, от които се разлитаха искри към брадата на Дравът, и всички се смеехме — да пукнеш направо! Малки червени огньове, които пращаха искри към голямата червена брада на Дравът — смехория.

Очите му се отклониха от моите и той се усмихна глупаво.

— Значи, сте стигнали до Джагдалак с кервана — казах напосоки, — след като сте палели онези огньове. А оттам сте се отклонили и сте опитали да влезете в Кафиристан.

— Не, не направихме нито едно от двете. Какви ги говориш? Отклонихме се преди Джагдалак, защото чухме, че пътищата били хубави. Само че не бяха достатъчно хубави за нашите две камили — моята и на Дравът. Когато се отделихме от кервана, Дравът съблече всичките си дрехи, аз моите също, и решихме да бъдем варвари, защото кафирите не позволяват на мюсюлманите да разговарят с тях. Така че се издокарахме ни риба, ни рак — надали някога пак ще видя гледка, каквато представляваше Даниъл Дравът. Изгори си половината брада и праметна овча кожа през рамо, а главата си обръсна на някакви фигури. Обръсна и моята и също заметна овча кожа през рамото ми, за да изглеждам като дивак. Страната беше предимно планинска и камилите ни не можеха да продължат нататък заради възвишенията.

Високи и черни възвишения, на връщане ги видях да се бият като диви кози — в Кафиристан има много кози. Планините никога не са спокойни, също като козите. И те все се бият и не те оставят да спиш нощем.

— Пийни още уиски — подканих го бавничко. — Какво направихте с Даниъл Дравът, след като камилите не можеха да продължат по-нататък към Кафиристан?

— Кой какво направи? Имаше един Пийчи Талиафери Карнахан, който беше с Дравът. Да ти разкажа ли за него? Той умря там от студ. Старият Пийчи падна от моста, превъртя се във въздуха като евтин пумпал, който да продадеш на емира за едно пени... Не, пумпалите вървяха два за пени и половина, или пък греша и съм адски тъжен. И когато камилите станаха безполезни, Пийчи каза на Дравът: „За бога, да се махаме оттук, преди да ни клъцнат главите“, двамата убиха камилите наскоро планината, защото бяха останали съвсем без храна, но преди това свалиха сандъците с пушките и амуниците. После се появиха двама мъже с мулета. Дравът започна да припиликва около тях и да ги омайва: „Моля ви, продайте ни мулетата...“. „Ако си достатъчно богат да ги купиш, значи, си достатъчно богат да те оберат“, каза единият мъж, обаче преди да извади ножа си, Дравът му прекърши врата на коляното си, а другият избяга. И така, Карнахан натовари мулетата с пушките, които беше свалил от камилите, и двамата заедно поеха към суровата планина, ама пътеката не беше поширока от ръката ти.

Умълча се, а аз го попитах дали може да ми опише местността, през която са минали.

— Казвам ти го направо — не съм съвсем наред с главата. Забиваха пирони в нея, за да чувам по-добре как умира Дравът. Местността беше планинска, мулетата бяха много инатливи, а обитателите живеяха пръснати и откъснати един от друг. Катереха се, спускаха се, а онзи другият Карнахан умоляваше Дравът да не пее и да не свири с уста толкова силно, защото се боеше от огромни лавини. Дравът обаче каза, че ако един цар не може да пее, не заслужава да бъде цар, налагаше мулетата по задниците и не слушаше нито дума цели десет студени дни. Стигнахме до голяма равнина сред възвишенията, а мулетата бяха полумъртви, затова ги довършихме —

нямаше с какво да храним нито тях, нито себе си. Седнахме върху сандъците и поиграхме хазарт с патроните, които се бяха изсипали.

После в долината се спуснаха десетима мъже с лъкове и стрели, тях пък ги преследваха дващсетима мъже с лъкове и стрели и гълчавата беше невъобразима. Бяха светли хора, по-светли от теб и мен, с жълта коса и невероятно добре сложени. Дравът извади пушките и каза: „Това е началото на нашата работа. Ще се борим на страната на десетимата“, стреля два пъти по дващсетимата и катурна единия от двеста метра от скалата, на която седяхме. Другите търтиха да бягат, обаче Карнахан и Дравът седяха върху сандъците и ги целеха един по един из цялата долина. После отидохме при десетимата мъже, които също бяха хукнали през снега и стреляха по нас с мънички стрели. Дравът стреля над главите им и те до един се проснаха на земята. Той се приближи до тях и ги изрита, после пък ги изправи и се ръкува с тях, за да се сприятелят. Повика ги и им даде да носят сандъците, после започна да маха с ръка на целия свят, като че ли вече е цар. Мъжете понесоха сандъците и го поведоха през долината нагоре по склона към борова гора на върха, където имаше полузамръзнали големи каменни идоли. Дравът се запъти към най-големия — някой си Имбра — положи пушката и патрондаша си в нозете му, уважително потърка с нос неговия, потупа го по главата и отдаде чест пред него. Обърна се към мъжете, кимна им и каза: „Всичко е наред. Наясно съм с нещата, а тези тук са ми приятелчета“. После отвори уста и я посочи, а когато един от мъжете му донесе храна, той каза: „Не“. Когато втори му донесе храна, той пак каза: „Не“, обаче когато един от старите жреци на селото му донесе храна, той каза „Да“ много високомерно и започна бавно да яде. Така стигнахме до първото си село — без никакви проблеми, сякаш просто падаме от небето. Обаче всъщност паднахме от един проклет въжен мост, а не може да очакваш на човек да му е особено забавно след това.

— Пийни още уиски и продължавай — подканих го. — Това било първото село, в което сте отишли. Как стана цар?

— Не бях цар — каза Карнахан. — Дравът беше царят и беше много красив с високата златна корона и всичко останало. Той и другите останаха в селото и всяка вечер Дравът присядаше до стария Имбра, а хората идваха да отдават почит. По заповед на Дравът. После в долината се стекоха много хора, а Карнахан и Дравът ги покосиха с

пушките, преди ония да се усетят. После двамата хукнаха надолу към долината, намериха друго село, същото като първото, хората се проснаха ничком, а Дравът ги попита: „Какъв е проблемът между вашите две села?“. Хората посочиха жена, светла като мен и теб, която била отвлечена. Дравът я заведе обратно в първото село и преброи мъртвите — осем човека. За всеки мъртвец Дравът взля мъничко мляко на земята, завъртя ръка като пумпал и каза: „Така е добре“. След това той и Карнахан хванаха старейшините на двете села за ръка, заведоха ги долу в равнината и им показаха как да прокарат линия с върха на копие, така че всяко село да има своя земя от двете страни на линията. После всички хора слязоха и се разкрещяха като луди, а Дравът им каза: „Вървете да копаете земята, плодете се и се множете“, което те и направиха, макар да не го разбраха. После той ги попита за названията на нещата на техния език — хляб и вода, огън и идоли, такива неща, заведе жреците на двете села горе при идола и им каза, че трябва да седнат там и да бъдат съдници на хората, а ако нещо се обърка, жрецът ще бъде разстрелян.

Следващата седмица всички оряха земята в долината като пчелички, ама много по-хубави, жреците изслушаха всички оплаквания и обясниха на Дравът без думи, само с жестове, за какво става въпрос. „Това е само началото — каза Дравът, — мислят ни за богове“. Дватамата с Карнахан избраха двайсет мъже и ги научиха как да зареждат пушка, да се подреждат по четворки и да напредват в редица, и мъжете много се зарадваха, бяха умни и бързо схванаха. После той извади лулата и кесията си с тютюн и остави едното в едното село, а другото — в другото село, после двамата заминаха да проверят какво става в съседната долина. Там имаше само камънаци и малко селце, а Карнахан каза:

— Да ги изпратим в предишната равнина да садят.

Отведе хората там и им раздаде свободна земя. Бяха бедняци и ние кръстихме с кръв всяко дете^[31], преди да ги пуснем в новото царство. Направихме го, за да ги впечатлим, и те се успокоиха, Карнахан се върна при Дравът, който се беше добрал до друга долина, заснежена и замръзнала наред планините. Там нямаше хора и войската се уплаши, затова Дравът застреля един воин, качи се още по-нагоре и намери някакви хора в едно село. Войниците им обясниха, че ако не искат да бъдат убити, по-добре да не стрелят с малките си

мускети — защото онези имаха малки мускети. Сприятелихме се с жреца и аз останах там сам с двама войници, за да уча мъжете на бойни умения, а един разярен старейшина пристигна в снега под съпровод на рогове и барабани, понеже чул, че там се подвизава някакъв нов цар. Карнахан се прицели в центъра на групата от половин миля разстояние в снега и рани леко един от мъжете. След това изпрати съобщение на старейшината, че ако не иска да бъде убит, трябва да дойде да се ръкува с мен и да захвърли оръжието — същото като на Дравът, което много ме учуди и замислено си погладих веждите. Карнахан отиде сам при старейшината и го попита без думи, само с ръце, дали има омразен враг. „Имам“, отговори старейшината. Карнахан отбра двамина от хората си, изпрати ги да обучават другите и след две седмици мъжете вече можеха да маневрират хубаво като доброволческите части^[32]. Той тръгна със старейшината към голяма равнина високо в планината и хората на старейшината нападнаха едно село и го завзеха — три пушки стреляха право в сърцето на врага. Завзехме и това село, а аз дадох на старейшината парче плат от палтото си и му рекох: „Търгувайте, докле се завърна“^[33] — нещо от Писанието. И за да му напомня, щом с войниците ми се отдалечихме на около километър и половина, изстрелях куршум близо до него, както си стоеше в снега, и всички хора се проснаха ничком. После изпратих писмо на Дравът, където и да се намираше на сушата или по море.

С риск Карнахан да изгуби нишката на мисълта си, го прекъснах: — Как написа писмото там?

— Писмото ли? А! Писмото! Продължавай да ме гледаш в очите, моля те. Беше писмо, написано с въженце, научихме този номер пътьом от един сляп просяк в Пенджаб.

Спомних си, че веднъж в редакцията дойде един слепец с чепата клонка и късо въже, което той нави около пръчката по някакъв свой си код. Дори след часове и дни можеше да повтори изречението, което беше усукал по този начин. Беше свел азбуката до единайсет примитивни звука и се опита да научи и мен, но не успя.

— Изпратих това писмо на Карнахан — каза Дравът — и му поръчах да се върне, защото царството му се разраства твърде бързо, за да се справя сам, после се отправих към първата долина да видя как се справят жреците. Нареккоха Башкай селото, което завзехме заедно със

старейшината, а първото село, което завзехме сами, нарекохме Ер Хеб. Жрецът на Ер Хеб се справяше добре, обаче имаха много нерешени случаи, свързани със земята, които искаха да ми покажат, а няколко човека от друго село пускаха стрели нощем. Отидох да намеря въпросното село и изстрелях четири куршума от хиляда ярда. Изразходвах всички амуниции, които можех да си позволя, зачаках Дравът, който отсъства два-три месеца, и се стараех хората ми да са спокойни.

Една сутрин чух дяволска патърдия от барабани и рогове и Дан Дравът се зададе надолу по склона с армията си и следван от стотици хора, и — което беше най-удивителното — с голяма златна корона на главата.

— Божичко, Карнахан — каза Даниъл, — това е голяма работа, държим всичко в страната, което си струва да се държи. Аз съм синът на Александър от царица Семирамида, а ти си по-малкият ми брат и също си бог! Това е най-великото нещо, което ще видим приживе. Цели шест седмици съм на поход и водя сражения с войската, всяко селце и паланка на четирийсет мили околоръст възторжено се присъедини към мен. Нещо повече, дирижирам цялото представление, както ще се увериш, и ти нося корона! Накарах ги да изработят две на някакво място, наречено Шу, където златото бразди камъка както лойта — овнешкото. Виждам злато, копал съм тюркоази от скалите, имам гранати от речните пясъци и късче кехлибар, което ми купи един човек. Повикай тук всички жреци и поеми короната си.

Един от мъжете отвори черна влакнеста торба и аз сложих короната. Беше твърде малка и твърде тежка, но я носих за повече великолепие. Беше от ковано злато — тежеше пет фунта, като обръч на буре.

— Пийчи — каза ми Дравът, — не искаме да се бием повече. Ложата е номерът, затова ми помогни!

И той изтика напред същия старейшина, когото оставих в Башкай — след това го наричахме Били Фиш, защото много приличаше на онзи Били Фиш, който навремето караше големия локомотив с тендер в Мач на прохода Болан. „Ръкувай се с него“, каза ми Дравът и аз поех ръката му и едва не припаднах, защото Били Фиш направи ръкостискането^[34]. Не казах нищо, но опитах и с ръкостискането на калфите и той отвърна. После опитах

ръкостискането на майсторите, но не се получи. „Той е калфа! — казах на Дан. — Знае ли думата?“ „Знае я — отговори Дан, — всички жреци също я знаят. Истинско чудо! Старейшините и жрецът ръководят ложа на чираците, която много прилича на нашата, и дълбаят символите по скалите, но не познават третата степен. Идват да я опознаят. Такава е божията истина. От много години ми е ясно, че афганците знаят за нивото на калфата, но това тук е чудо. Аз съм божество и велик майстор, ще открия ложа от трета степен и ще издигнем главните жреци и старейшините на селата.“

— Но това е против закона — възразих, — не може да имаш ложа, без някой да те упълномощи, а ние никога не сме заемали никакъв пост в никаква ложа.

— Това е ловък политически ход — каза Дравът. — Така ще управлявам страната със същата леснина, с която тежка талига се спуска по наклон. Не можем да престанем да събираме сведения, иначе те ще се обърнат против нас. Разквартирувай тези хора по селата и се постарай да управляваме някаква ложа. Храмът на Имбра ще свърши работа за тържествена зала. Жените да ушийт престилки^[35], покажи им как. Довечера ще приема старейшините, а утре основаваме ложата.

Не се чувствах много уверен, но не бях чак такъв глупак, та да не проумявам какво влияние ще ни даде тази работа с ложата. Научих семействата на жреците как да ушийт престилките за различните степени, но за престилката на Дравът синият бордюр и знаците бяха от тюркоази върху бяла кожа, не плат. Занесохме голям четвъртит камък в храма, за да бъде стол на майстора, и по-малки камъни за членовете на ложата, боядисахме бели квадрати върху черния под и се постаряхме всичко да бъде що-годе както трябва.

На събирането вечерта, което се проведе на склона край огромни огньове, Дравът заяви, че двамата с него сме синове на Александър и на великите минали майстори^[36] на ложата, че сме дошли, за да превърнем Кафиристан в страна, където всеки човек да може да се храни и пие на спокойствие, и най-вече да ни се подчинява. След това калфите дойдоха да се ръкуват и бяха толкова космати, бели и руси, че все едно се ръкувах със стари приятели. Дадохме им имена на хора, които познавахме от Индия — Били Фиш, Холи Дилуърт, Пики Керган, който беше началник на пазара, когато бях в Маху, и така нататък.

Най-невероятното чудо се случи в ложата следващата нощ. Един от старите жреци не спираше да ни гледа и на мен ми стана неловко, защото знаех, че ще се наложи да импровизирам ритуала, а нямах представа доколко са запознати с него мъжете. Възрастният жрец беше нов, пристигнал отнякъде отвъд селото на Башкай. В мига, в който Дравът си сложи престилката, която момичетата му бяха ушили, жрецът се разкрещя, нададе вой и се опита да катурне камъка, на който седеше Дравът. „Всичко свърши! — казах. — Така се получава, когато се месиш без разрешение в ложата!“ Дравът дори не трепна, когато десет жреци повдигнаха и катурнаха стола на великия майстор — тоест камъка на Имбра. Жрецът започна да търка долната страна, за да почисти пръстта, и после показа на другите жреци знака на майстора, същия като на престилката на Дравът, но изсечен в камъка. Дори жреците от храма на Имбра не знаеха, че е там. Възрастният човечец се просна по лице в нозете на Дравът и ги целуна. „Пак извадихме късмет — каза ми Дравът от другия край на ложата, — казват, че това е липсващият знак, който никой не разбира. Сега сме в безопасност.“ След това удари с приклада на пушката си като с чукче и рече: „По силата на властта, дадена ми от моята собствена дясна ръка, и с помощта на Пийчи обявявам себе си за велик майстор на всички франкмасони в Кафиристан в тази майчина лежа и за цар на Кафиристан, наравно с Пийчи“. С тези думи той сложи короната върху главата ми — изпълнявах ролята на първи надзирател — и двамата открихме ложата доста пищно. Беше невероятно чудо! Жреците преминаха през първите две степени на ложата почти неусетно, сякаш просто си припомниха. След това Пийчи и Дравът издигнаха най-достоините — върховните жреци и старейшините от далечните села. Били Фиш беше първи и да знаеш, че направо му извадихме душичката. Изобщо не е според ритуала да го плашим, обаче свърши работа. Не издигнахме повече от десетима първенци, защото не искахме тази масонска степен да стане твърде популярна. А ония си умираха да бъдат издигнати.

— След още шест месеца — каза Дравът — ще проведем ново събрание и ще видим как се справяте.

След това ги разпита за селата им и научи, че враждуват едно с друго и вече им е дошло до гуша. А когато не се бият помежду си, се сражават с мюсюлманите.

— С тях може да се борите, когато идват в нашата страна — каза Дравът. — Назначете всеки десети човек от племето си за граничар и изпращайте по двеста души в тази долина на обучение. Вече никой няма да бъде прострелян или пронизан с копие, ако се справя добре, а знам, че вие няма да ме измамите, защото сте бели хора — синове на Александър, не сте като обикновените черни мюсюлмани. Вие сте моят народ по божията воля! — каза той и завърши на английски: — Ще изградя прекрасна държава или ще умра!

Не мога да ти разкажа какво вършихме през следващите шест месеца, защото Дравът правеше много неща, които не разбирах, и научи езика на местните, както аз никога не бих могъл. Моята работа беше да помагам на хората да орат и от време на време заедно с част от войската да ходя да проверявам какво става в другите села, да ги карам да прехвърлят въжени мостове през клисурите, нацепили страховито цялата страна. Дравът беше много мил с мен, но когато сновеше напред-назад в боровата гора и скубеше рижата си брада с два юмука, знаех, че обмисля планове, за които не мога да го посъветвам, и просто чаках нареждания.

Дравът обаче никога не прояви неуважение към мен пред хората. Те се бояха от мен и от войската, но обичаха Дан. Той беше близък с жреците и старейшините, но всеки селянин можеше да прекоси планината и да се обърне към него с някакво оплакване и Давот щеше да го изслуша безпристрастно, да свика четиримата жреци заедно и да каже какво следва да се направи. Преди викаше Били Фиш от Башкай и Пики Керган от Шу, и стария старейшина, когото наричахме Кафузелум^[37], защото това име звучеше достатъчно достоверно, и се съвещаваше с тях, когато имаше сблъсъци в малки села. Това беше военният му съвет, а четиримата жреци на Башкай, Шу, Кхауак и Мадора бяха неговият Личен съвет. Всички те изпратиха мен в областта Горбанд заедно с четиресет мъже с двайсет пушки и шейсет мъже, които носеха тюркоази, да купя от онези мускети, ръчно изработени в работилниците на емира, от хератски^[38] полк на същия този емир, чиито войници бяха готови да продадат и собствените си зъби за тюркоази.

Останах в Горбанд един месец, дадох на губернатора най-хубавото като подкуп, подкупих допълнително и полковника на полка и те двамата заедно с хората от племената ме снабдиха с повече от

двеста ръчно изработени пушки „Мартини“, сто хубави мускета от Кохат, които стреляха на триста ярда, и четиресет товара много лоши амуниции за пушките. Върнах се с придобивките си и ги разпределих сред хората, които старейшините ми бяха изпратили да обучавам. Дравът беше твърде зает, за да се занимава с тези неща, но старите войници, които обучихме най-напред, ми помогнаха да подготвим напълно още петстотин човека и двеста, които да държат пушка доста стабилно. За тях дори тези ръчно изработени оръжия с неточни нарези бяха чудо. Дравът ръсеше големи приказки за барутни складове и за фабрики, докато крачеше из борвата кора в навечерието на настъпващата зима. „Няма да създам държава — каза той. — Ще създам империя! Тези мъже не са черни! Те са англичани! Погледни очите им, погледни устите им. Виж стойката им. У дома седят на столове. Те са изгубените племена^[39] — или нещо подобно — и постепенно са станали англичани. Напролет ще проведе преброяване, ако жреците не се уплашат. Сигурно има най-малко два милиона в тези планини. Селата са пълни с невръстни деца. Два милиона души — двеста и петдесет хилядна войска — и всички са англичани! Трябват им само пушки и малко обучение! Двеста и петдесет хиляди човека, готови да се врежат в десния фланг на Русия, когато тя нападне Индия! Пийчи, човече — каза той и задъвка големи порции от брадата си, — ще станем императори, императори на Земята! Раджа Брук ще изглежда като сукалче в сравнение с нас. Ще се отнасям с вицекраля като с равен. Ще го помоля да ми изпрати дванайсет отбрани англичани — дванайсетима, които познавам, — за да ни помагат малко в управлението. Например Макрей, който е сержант в оставка в Сегаули^[40], много пъти ме е гощавал обилно, а жена му ми даде чифт панталони. После Донкин, директор на затвора в Таунгу^[41]... Има стотици, с които мога да се свържа, ако бях в Индия, но вицекралят ще го стори вместо мен. През пролетта ще изпратя някой да ми доведе тези хора и ще пиша на великата ложа да одобри делата ми като велик майстор. Ще поискам и всички пушки «Снайджер», които ще изхвърлят, когато английската войска в Индия премине на «Мартини». Нарезите на цевта ще са загладени, но за тези планини ще свършат работа. Дванайсет англичани, сто хиляди пушки «Снайджер», които ще преминат през страната на емира малко по малко — ще се задоволя с дванайсет хиляди годишно, — и ние ще станем империя. А след като

спретнем всичко, ще предам короната — тази, която нося в момента — на кралица Виктория, паднал на колене, а тя ще каже: «Изправи се, сър Даниъл Дравът». О, това ще е голяма работа! Казвам ти! Обаче ни чака много работа навсякъде — в Башкай, Кхауак, Шу и навсякъде другаде.“

— Какво? — попитах. — Тази есен няма да идват повече мъже за обучение. Погледни тези плътни черни облаци. Ще донесат сняг.

— Не е там проблемът — каза Даниъл и ръката му натежа върху рамото ми, — не искам да кажа нищо против теб, защото няма друг човек, който да ме е следвал толкова вярно и да ме е направил това, което съм. Ти си първокласен главнокомандващ и хората те познават, но страната е голяма и ти, Пийчи, не си в състояние да ми помагаш така, както се нуждая.

— Тогава върви при проклетите си жреци! — казах и съжалих за тази забележка, но наистина ме заболя, че Даниъл ми говори толкова високомерно, след като съм обучавал войниците и съм правил всичко, което ми нареди.

— Хайде да не се караме, Пийчи — благо каза Даниъл. — Ти също си крал и половината от това царство е твоя, но не разбираш ли, Пийчи, вече се нуждаем от по-умни хора от нас — трима-четирима, които да разpratим из страната като наши заместници. Държавата е огромна и аз невинаги знам как е правилно да се постъпи, пък и нямам време за всичко, което искам да направя, а вече и зимата приближава. — Налапа половината си брада, червеникава колкото и златото на короната му.

— Съжалявам, Даниъл — казах. — Направих всичко по силите си. Обучавах войниците и научих селяните как да съхраняват овеса по-добре, купих и онези тенекиени пушки от Горбанд, но разбирам към какво се стремиш. Сигурно всеки цар изпитва подобно угнетение.

— Има и още нещо — каза Дравът, крачейки напред-назад. — Наближава зимата и тези хора няма да ни създават много грижи, а и да го направят, няма къде да ходим. Искам съпруга.

— За бога, зарежи жените! — казах. — И двамата свършихме всичко по силите си, макар че аз съм глупак. Спомни си сползомението и не се забърквай с жени.

— Сползомението важи само докато сме царе, и ние наистина бяхме през последните месеци — каза Дравът, претегляйки короната

си на ръка. — Ти също си намери съпруга, Пийчи — хубаво, здраво, закръглено момиче, което да те топли през зимата. Тукашните са по-хубави от англичанките, а ние можем да изберем която си поискаме. Накисваш ги един-два пъти в гореща вода и стават като нови.

— Не ме изкушавай! — предупредих го. — Няма да имам вземане-даване с жена, докато не се установим по-стабилно. Работих като за двамина, а ти се бърхти като за трима. Хайде да си починем малко, да опитаме да се снабдим с по-хубав тютюн от Афганистан и да вкараме сваятна пиячка, но никакви жени.

— Кой ти говори за жени? — възкликна Дравът. — Казах съпруга, царица, която да роди син на царя. Царица от най-силното племе, която ще ги направи наши кръвни братя, ще бъдат на наша страна и ще ни осведомяват какво мислят хората за нас и за собствените си дела. Ето това искам.

— Помниш ли онази бенгалка, която държах в моголския сарай, когато работех на строежа на жп линията? Пълничка и много добра. Тя ме научи на езика и на още едно-две неща, но какво стана накрая? Избяга със слугата на началник-гарата и с половината ми месечна заплата. После се появи в Дадур, следвана от половин каста, и имаше наглостта да твърди, че съм ѝ съпруг — и то пред всички машинисти в депото!

— Вече приключихме с това — отсече Дравът. — Тези жени са по-бели от мен и теб. Ще имам царица за зимните месеци.

— За последен път те моля, Дан, не го прави. Само ще ни навреди. Библията предупреждава, че царете не бива да хабят сили за жени, особено когато трябва да съградят ново царство.

— За последен път ти казвам: ще го направя — отвърна Дравът и се отдалечи сред боровете като грамаден риж дявол. Ниското слънце освети короната и брадата му отстрани и двете заискриха като нагорещени въглени.

Оказа се обаче, че не е толкова лесно да си намери съпруга, колкото си мислеше. Затова свика съвета, ала не успяха да намерят решение, докато Били Фиш не предложи да попитат момичетата. Дравът наруга всички присъстващи.

— Че какво ми има? — провикна се той, застанал до идола на Имбра. — Да не би да съм пес или да не съм достатъчно мъж за вашите жени? Нима не съм турил ръка на цялата страна? Кой отблъсна

последното нападение на афганците? — Всъщност бях аз, но Дравът беше твърде ядосан, за да си спомни. — Кой ви купи пушки? Кой поправи мостовете? Кой е Великият майстор на знака, издялан в камъка? — стовари той юмрук върху каменния къс, на който седаше в ложата и по време на съвета, който винаги откриваше като масонско заседание.

Били Фиш не каза нищо, другите — също.

— Не се горещи, Дан, и попитай момичетата — обадох се. — Така се прави у дома, а тези хора са почти англичани.

— Бракът на царя е държавен въпрос — каза Дан вбесен, но, надявам се, усещаше, че не постъпва разумно. Напусна Съвета, а хората останаха да седят, заболи поглед в земята.

— Били Фиш — обърнах се към старейшината на Башкай, — къде е проблемът? Отговори честно като на верен приятел.

— Ти знаеш — отвърна той, — какво да каже човек на теб, ти си всезнаещ! Нима е възможно човешките дъщери да се женят за богове или дяволи? Не е редно.

Помнех, че в Библията пишеше нещо такова, но след като толкова дълго хората вярваха, че сме богове, не възнамерявах да ги разубеждавам.

— Един бог е способен на всичко — казах. — Ако царят харесва момиче, няма да допусне то да умре.

— Ще се наложи — каза Били Фиш. — В тези планини има всякакви богове и дяволи, а когато някое момиче се омъжи за такъв, повече не го виждат. Освен това вие знаете знака, издълбан в камъка. Само боговете го знаят. Мислехме ви за хора, докато не показахте знака на майстора.

Искаше ми се още от самото начало да бяхме обяснили за загубата на истинските тайнства на един майстор масон, но не казах нищо. Цяла вечер се чуваше воят на роговете от малък тъмен храм наскреда склона, чух и как момиче плаче като на умираше. Един от жреците ни обясни, че я подготвят да стане съпруга на царя.

— Не искам никакви подобни щуротии — каза Дан. — Не желая да се меся в обичаите ви, но мога и сам да си избира съпруга.

— Момичето малко се страхува — обясни жрецът. — Мисли, че ще умре, затова в храма я окуражават.

— Тогава я окуражайте по-нежно — каза Дравът, — иначе така ще ви окуража с приклада на пушката, че никога повече няма да ви се иска някой да ви окуражава.

Дан облиза устни и прекара повече от половината нощ, сновейки напред-назад, замислен за съпругата, която щеше да получи на сутринта. Изобщо не бях спокоен, защото знаех, че да си имаш работа с жена в чужда страна, ако ще и двайсет пъти да са те короновали за цар, е опасно начинание. Станах много рано, докато Дравът още спеше, и видях жреците да си шушукат, старейшините също обсъждаха нещо и ме поглеждаха с крайчеца на очите си.

— Какво има, Фиш? — попитах човека от Башкай, който беше увит с кожата си и представляваше чудна гледка.

— Не мога да кажа точно, обаче ако убедиш царя да се откаже от това безумие с брака, ще направиш огромна услуга на него и на себе си.

— И аз така мисля, но след като си се сражавал и срещу нас, и на нашата страна, ти със сигурност знаеш, Били, че ние с царя сме просто две от най-прекрасните човешки творения на всемогъщия Бог. Нищо повече, уверявам те.

— Така е — възрази Били Фиш, — ама той въпреки това ще съжالياва. — Сведе глава към грамадната си кожена наметка и се замисли. — Царю, независимо дали си човек, или дявол, ще те подкрепям докрай. С мен има двайсет мъже, ще ме последват. Ще заминем за Башкай, докато отмине бурята.

През нощта беше навалял малко сняг и всичко беше бяло с изключение на мръсносивите облаци, които вятърът беше погнал от север. Дравът излезе с корона на главата, размахваше ръце и тупаше с крака, по-доволен от мистър Пънч.

— За последен път те моля, откажи се, Дан — прошепнах му. — Били Фиш твърди, че ще избухне свада.

— Свада сред моя народ! — възкликна Дравът. — Надали. Глупак си ти, Пийчи, задето не си вземаш жена. Къде е момичето? — изрева той гръмко като магаре. — Свикай старейшините и жреците и нека императорът да види дали съпругата му подхожда.

— Няма нужда никого да свиквам. Всички са тук, подпрели са се на пушките и на копията си в сечището на сред боровата гора. Група жреци отидоха в малкия храм да доведат момичето, а роговете тръбят

толкова силно, че ще разбудят и мъртвец. Били Фиш се присламчи поблизичко до Даниъл, а зад него се подредиха двацет от хората му с мускети. Всичките високи шест фута. Аз застанах до Дравът, а зад мен се строиха двацет редовни войници. Момичето се приближи, наистина беше хубавица, цялата окичена със сребро и тюркоази и смъртнобледа, току се обръщаше назад и поглеждаше към жреците.

— Става — отсъди Дан, след като я огледа. — От какво се страхуваш, момиче? Ела и ме целуни.

Притисна устни към устата ѝ. Тя затвори очи, изписка тихо и лицето ѝ потъна в огненочервената брада на Дан.

— Мръсницата ме ухапа! — възкликна той, притиснал ръка към шията си.

Дланта му наистина почервения от кръв! Били Фиш и двама от хората му с мускети подхванаха Дан за раменете и го издърпаха към групата от Башкай, а жреците нададоха вой на своя език:

— Не е нито бог, нито дявол, а обикновен човек!

Аз се слисах, когато един от жреците замахна към мен отпред и войниците отзад започнаха да стрелят.

— Всемогъщи боже! — провикна се Дан. — Какво означава всичко това?

— Назад! Назад! — провикна се Били Фиш. — Разруха и въстание, ето какво! Дано да успеем да се доберем до Башкай.

Опитах се да издам някаква заповед на хората си — на редовната войска, — но беше безполезно, затова стрелях право в тях с английската си пушка „Мартини“ и повалих трима наведнъж. Долината кънтеше от виковете, всичко живо крещеше: „Не е нито бог, нито дявол, а най-обикновен човек!“. Башкайските воители останаха верни на Били, но техните жалки мускети не можеха да се мерят с кабулските пушки, затова четирима паднаха в боя. Дан мучеше като бик, защото беше побеснял, а Били Фиш едва успяваше да го удържа да не се втурне към тълпата.

— Няма да издържим — каза Били Фиш. — Хуквайте надолу към долината. Всички тук са срещу нас!

Неговите хора с мускетите хукнаха, ние с Дравът също го последвахме въпреки протестите му. Ругаеше като обезумял и крещеше, че е цар. Жреците ни замерваха с големи камъни, а

редовната войска откри силен огън. Ако не броим Дан, Били Фиш и мен, само половин дузина се добраха живи долу до долината.

После онези престанаха да стрелят и отново надуха роговете на храма.

— Тръгвайте, за бога, тръгвайте! — подкани ни Били Фиш. — Ще изпратят глашатаи до всички села още преди да сме стигнали в Башкай. Там мога да ви защитя, но тук съм безсилен.

Според мен Дан започна да губи разсъдък в този напечен момент. Въртеше очи като зашеметен шопар. И само повтаряше, че иска да се върне сам и с голи ръце да избие жреците до един, и като нищо щеше.

— Аз съм император — повтаряше Даниъл — и догодина кралицата ще ме направи рицар.

— Добре, Дан, но сега нека да тръгваме, докато още има време.

— Ти си виновен, задето не се погрижи по-добре за войската. Назрявал е бунт, а ти дори не си подозирал, проклетник такъв, мисионерска хрътка, машинист и скапан бачкатор!

Седна на една скала и ме обсипа с всички обиди, които му дойдоха на езика. Бях твърде покрусен, за да ми пука, макар че причината за всичко беше неговата глупост.

— Съжалявам, Дан, но местните са непредвидими — казах. — Случилото се е нашата петдесет и седма^[42]. Може би все пак ще успеем да спасим нещичко, ако стигнем до Башкай.

— Да вървим тогава — каза Дан, — но кълна се, когато се върна тук, ще прочистя цялата долина, бълха на одеяло няма да оставя!

Вървахме цял ден, а по цяла нощ Дан стъпваше тежко в снега, дъвчеше си брадата и си мърмореше под носа.

— Няма надежда да успеем да се измъкнем — каза Били Фиш. — Жреците вече са разпратили бегачи до селата, за да оповестят, че вие сте най-обикновени хора. Не можахте ли да си останете богове, докато положението се стабилизира? Свършено е с мен — отсече Били Фиш, просна се на снега и започна да се моли на своите богове.

На другата сутрин се добрахме до сурова местност — само възвишения, никакво равно място и никаква храна. Шестимата башкайци гледаха Били настойчиво, като че ли искаха да го попитат нещо, но не обелиха нито дума. По обяд се изкачихме на равно планинско плато, покрито със сняг, и какво да видим — чакаше ни строена войска!

— Глашатаите са били много бързи! — каза Били Фиш и се изсмя. — Чакай ни.

Трима-четирима от вражеска страна откриха огън и случаен куршум улучи Даниъл по прасеца. Това го накара да се опомни. Погледна през снега към малката армия и видя пушките, които двамата с него бяхме внесли в страната.

— Свършено е с нас, тези са англичани — каза той. — Собствената ми глупост ни навлече това на главите. Тръгвай, Били Фиш, и отведи хората си, ти направи всичко по силите си, сега се спасявай. Карнахан, дай да ти стисна ръката и тръгвай с него. Аз ще се изправа пред тях сам. Вината е моя. Аз съм царят.

— Да тръгвам ли? — извиках. — Върви по дяволите, Дан. Оставам с теб! Хората ми могат да вървят!

Башкайците търтиха начаса, а Дан, Били и аз поехме натам, където думкаха барабани и виеха рогове. Беше студено, адски студено. И сега усещам онзи мраз на тила си. Като бучка е заседнал.

Нашите панкха кули^[43] си бяха легнали. Две керосинови лампи горяха в редакцията, по лицето ми се стичаше пот, която покапа върху попивателната хартия, когато се наведох напред. Карнахан трепереше и аз се опасявах да не изгуби мисълта си. Изтрих лицето си, стиснах печално обезобразените му ръце и попитах:

— Какво се случи после?

Мигновеното отклоняване на погледа ми беше прекъснало ясния поток на мисълта му.

— Какво попита, моля? — простена Карнахан. — Нахвърлиха им се без звук. И шепот не се разнесе над снега, дори когато царят повали първия, който му посегна, макар че старият Пийчи изстреля и последния си куршум към тях. Нито гък не издадоха тези свине. Просто ни обградиха и затегнаха обръча, а как само смърдяха кожата им! Имаше един човек, нашия добър приятел Били Фиш... прерязаха му гърлото, господине, като на прасе, а царят ритна кървавия сняг и възкликна: „Добре избягахме, няма що. А сега какво?“. Обаче ти споделям поверително, господине, като между приятели, че Пийчи, Пийчи Талиафери, не си беше изгубил ума. Не, нищо подобно. Царят изгуби главата си на един от онези опасни въжени мостове. Моля, подай ми ножа за хартия, господине. Наклони се ето така. Те го

изтласкаха една миля по снега към въжен мост над дефилето на една река. Сигурно си виждал такива. Ръгаха го като вол.

— Мътните да ви вземат! — изруга царят. — Не може ли да умра като джентълмен? — Извърна се към Пийчи, а той ревеше като дете. — Аз ти причиних всичко това, Пийчи — каза. — Измъкнах те от щастливия ти живот, за да загинеш в Кафиристан, където беше главнокомандващ на войската на императора. Затова те моля да ми простиш, Пийчи.

— Прощавам ти — каза Пийчи. — Прощавам ти всичко, Дан.

— Подай ръка, Пийчи, вече тръгвам.

И тръгна, без да поглежда нито наляво, нито надясно, а когато стигна до средата на въжетата, които се клатеха зашеметяващо, се провикна:

— Режете, негодници!

Онези срязаха въжетата и старият Дан полетя, превърташе се, превърташе се дванайсет хиляди мили, защото цамбурна във водата чак половин час по-късно и аз видях как тялото му се просна върху една скала с короната до него.

А знаеш ли какво сториха на Пийчи между два бора? Разпнаха го, господине, както личи по ръцете на Пийчи. Забиха дървени клинове в дланите и стъпалата му, ама той не умря. Висеше и крещеше, а те го смъкнаха на следващия ден — било истинско чудо, че не е умрял. Свалиха го, клетия стар Пийчи, дете не им беше сторил нищо лошо...

Гостът ми се залюля напред-назад и горчиво се разрида, триеше очи с опакото на покритите си с белези длани и стенеше като дете цели десет минути.

— Бяха толкова жестоки, че нахраниха Пийчи в храма, защото бил повече бог, отколкото Даниъл бил човек, после го изведоха на снега и му поръчаха да си върви у дома. Пийчи се прибра у дома след около година, просейки по безопасните пътища, защото Даниъл Дравът беше минал оттам и бе казал: „Хайде, Пийчи, вършим големи дела“. Планините танцуваха нощем, планините опитаха да се стоварят върху главата на Пийчи, но Дан протегна ръка и ги спря, а Пийчи се промуши, превит одве. Не пускаше ръката на Дан, не пускаше и главата на Дан. Дали му я бяха в храма като подарък, за да му напомня да не се връща, и макар че короната беше от чисто злато, а Пийчи

умираше от глад, и през ум не му минаваше да я продаде. Ти познаваше Дравът. Познаваше почитаемия брат Дравът! Виж го сега!

Зарови ръце в дрипите на кръста си и извади черна торба от конска кожа, избродирана със сребърен конец, от която изсипа на масата ми спаружената и съсухрена глава на Даниъл Дравът! Сутрешното слънце, на чийто фон лампите отдавна бледнееха, осветиха червената брада и слепите хлътнали очи, осветиха и тежък златен обръч с инкрустирани необработени тюркоази, която Карнахан постави нежно на премазаните слепоочия.

— Виж го само — каза Карнахан, — облечен като приживе^[44], царя на Кафиристан с корона на главата. Клетият стар Даниъл, който някога бе монарх!

Потръпнах, защото, макар да беше силно обезобразена, разпознах главата на мъжа, когото навремето бях срещнал на жп възела Марвар. Карнахан се надигна да си тръгва. Опитах да го спра. Не беше в състояние никъде да ходи.

— Нека да взема уискито и ми дай малко пари — задъхано се примоли той. — Някога бях цар. Ще отида при заместник-комисаря и ще поискам да ме настани в приют за бедни, докато се възстановя. Не, благодаря ти, не мога да чакам да ми повикаш файтон. Имам неотложни лични дела на юг, в Марвар.

Излезе от редакцията, залитайки, и пое към къщата на заместник-комисаря. Същия ден по пладне се наложи да мина по ослепително горещата търговска улица и забелязах превита фигура да пълзи по белия прах с шапка в ръка и да напява с печален треперлив глас като уличните певци у дома. Наоколо нямаше жива душа, а човекът беше далеч и от къщите, за да го чува някой. Пееше носово и въртеше глава надясно-наляво:

*Синът човешки на война замина,
към златната корона устремен.
Далече се ветрей червеният му флаг,
подире му обаче кой го следва?*

Исках да чуя още от песента, но вместо това качих клетника в каретата и го откарах до най-близката мисия, за да го прехвърлят после

в приюта. Той повтори песента два пъти, докато беше с мен, без да ме познае, а когато го оставих в мисията, продължаваше да пее.

Два дни по-късно попитах директора на приюта как е Карнахан.

— Беше приет със слънчев удар. Почина вчера рано сутринта — отговори директорът. — Наистина ли половин час е стоял гологлав на слънце по пладне?

— Да, но случайно да знаете дали не е носел нещо, когато е умрял? — попитах.

— Доколкото знам, не.

И тук историята приключва.

[1] Масонският закон, който изисква от франкмасона нравственост, равенство, справедливост и почтеност. — Б.пр. ↑

[2] Град в Централна Индия. — Б.пр. ↑

[3] Столицата на индийската провинция Раджпутана. — Б.пр. ↑

[4] Хора със смесен произход, обикновено с майка индийка и баща европеец. — Б.пр. ↑

[5] Град с военна база в Раджастхан, недалеч от Аджмер. — Б.пр. ↑

[6] Индийска монета, излязла от употреба през 1957 г., 1/16 от рупията. — Б.пр. ↑

[7] Думите са от масонски ритуал по въвеждане в третата масонска степен (майстор), където се казва, че масонът идва от изток, върви на запад и търси тайните, изгубени при смъртта на Хирам Абиф, архитекта на легендарния първи Йерусалимски храм. Смята се, че той бил син на вдовица, поради което всички масони се определят като такива, което обяснява споменаването на „майката“. — Б.пр. ↑

[8] Британски офицери или дипломати, акредитирани при индийски владетели, за да моделират поведението им и да следят да се спазва политиката на управляващите. — Б.пр. ↑

[9] Историческият път от Калкута до Пешавар с дължина 1500 мили, построен по време на британското управление в Индия върху основа, положена през XVI в. от мюсюлманския нашественик Шер Шах Сури. — Б.пр. ↑

[10] Щитът му е празен, защото не е извършил благородно дело, с което да си заслужи герб. — Б.пр. ↑

[11] Измислено име, което означава „Един бог знае“. — Б.пр. ↑

[12] Сър Джеймс Брук (1803–1868) служил в армията на Източноиндийската компания и помогнал на султана на Бруней в борбата му с враждуващите племена в Сарауак, поради което станал раджа на провинцията през 1841 г. — Б.пр. ↑

[13] Територия на южните склонове на планината Хиндукуш, между Афганистан и Кашмир, със стратегическо значение за индийската граница. Завзета е от емира на Афганистан през 1895–1896 г. и е ислямизирана. Кафир (ар.) — „неверник“. — Б.пр. ↑

[14] На около 40 мили източно от Кабул. — Б.пр. ↑

[15] Област северно от р. Кабул, срещу Джалалабад. — Б.пр. ↑

[16] Капитан Джон Уд (1811–1871), „Пътешествие до изворите на Оксус с очерк относно географията на долината на Оксус от полковник сър Хенр Юл“, 1841 и 1872 г. Оксус е старото име на р. Амударя. — Б.пр. ↑

[17] Или Алишанг, северно от областта Лагман. — Б.пр. ↑

[18] Обединен царски институт за изследване на сигурността и отбраната, основан през 1831 г. — Б.пр. ↑

[19] Хенри Уолтър Белю (1834–1892), военен лекар, автор на няколко книги за региона, изследовател на езика и на културата на Афганистан. — Б.пр. ↑

[20] Според легендата в Чарикар, на 50 мили северно от Кабул, има колония от потомци на войниците от армията на Александър Велики (356–323 г. пр.н.е.). — Б.пр. ↑

[21] Майор Хенри Джордж Равърти (1825–1906), автор на редица трудове, сред които „Бележки за Афганистан и Белуджистан“ в четири части (1881–1888). — Б.пр. ↑

[22] Постройка около вътрешен двор, където се разполагат хора, животни и стоки. — Б.пр. ↑

[23] Защото масоните са клетвено обвързани със задължението да си помагат взаимно. — Б.пр. ↑

[24] Племя, обитаващо земите южно от Хайберския проход. — Б.пр. ↑

[25] Племя в земите на север от Пешара. — Б.пр. ↑

[26] Историческа индийска територия, състояща се от многобройни княжества, впоследствие обединени в отделен щат — Раджастхан. — Б.пр. ↑

[27] Политически и религиозен водач (пир — „светец“ или „потомък на светец“, кхан — „старейшина“, „владетел“). — Б.пр. ↑

[28] Или хузур (ар.) — почтително обръщение. — Б.пр. ↑

[29] „Мартини-Хенри“, пушка, използвана от Британската армия. — Б.пр. ↑

[30] Масонски символ на ограничеността на човешките желания и амбиции и напомняне за безпогрешната божествена справедливост. — Б.пр. ↑

[31] Ловна традиция, вероятно съхранена в народната памет от предхристиянски времена, новакът в ловната група, обикновено дете, да се „покръства“ с кръв от убита лисица. — Б.пр. ↑

[32] Предшественици на Териториалната армия (доброволческите части на Британската армия), които нерядко се състоят от недобре обучени войници. — Б.пр. ↑

[33] Вж. Лука 19:13. — Б.пр. ↑

[34] Масонско ръкостискане, с което членовете на ложата се разпознават един друг и което е различно за различните степени. — Б.пр. ↑

[35] Част от ритуалното облекло на масоните. — Б.пр. ↑

[36] Миналите велики майстори са цар Соломон, цар Хирам от Тир и Хирам Абиф. — Б.пр. ↑

[37] „Блудницата от Йерусалим“, героиня от стара нецензурна песен. — Б.пр. ↑

[38] Херат, град на около 400 мили от Кабул. — Б.пр. ↑

[39] Десет племена от Северна Палестина, взети в робство към 720 г. пр.Хр., изчезнали безследно след това. — Б.пр. ↑

[40] На 85 мили от Патна в Бенгал. — Б.пр. ↑

[41] Град в Южна Бирма. — Б.пр. ↑

[42] Сипайското въстание от 1857 г. на някои индийски полкове срещу британското управление, потушено жестоко. — Б.пр. ↑

[43] Слугите, които дърпат шнура на примитивните вентилатори от онова време. — Б.пр. ↑

[44] Алюзия с „Хамлет“ (III, 4): „Баща ми! Като приживе облечен!“. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.